

מאפייניהן של קהילות מורים מקצועיות לומדות דיסציפלינריות בחינוך

הרעיון של שיפור בתי הספר על ידי פיתוח קהילות למידה מקצועיות נמצא כעת באופנה. אנשים משתמשים במונח זה כדי לתאר כל שילוב שאפשר להעלות על הדעת של אנשים בעלי עניין בחינוך – מצוות הוראה כיתתי ועד צוות בית-ספרי, מורים של שכבה בחינוך העל-יסודי, בתי ספר במחוז שלם, מחלקת חינוך ממלכתית, ארגון מקצועי לאומי וכו'. למעשה, המושג ניתן לפרשנויות רבות עד כי הוא בסכנה של איבוד המשמעות. *DuFour, 2004*

כחלק מתהליך ההסדרה עלה הצורך לקבוע מה יהיו מאפייניה של קהילה מקצועית לומדת דיסציפלינרית אשר תקבל הכרה ממשרד החינוך.

ממד	מאפיין	פירוט המאפיין
החזון	1. חזון משותף	<ul style="list-style-type: none"> * הקהילה שמה לה ליעד להתמקד בלמידה של תלמידים ולבחון את הקשר בין המטרות ודרכי ההוראה וההערכה של המורים לבין הלמידה של התלמידים. * לחברי הקהילה עניין משותף ומטרה משותפת. * לקהילה יש מדדים להצלחה הניתנים להערכה, ועומדים בקשר ישיר עם מטרות הקהילה. * חזון הקהילה דינמי ומעובד עם חבריה לאורך פעילותה.
דרכי העבודה	2. איסוף נתונים על למידת התלמידים ממקורות מידע שונים ובמגוון מתודות	<ul style="list-style-type: none"> * חברי הקהילה משתדלים לקיים תצפיות בשיעורים. * דיוני הקהילה מתבססים על נתונים מלמידת התלמידים ומהישגיהם. * חברי הקהילה מנתחים במשותף עבודות של תלמידים ומקיימים דיונים במטרה לבחון את התאמת דרכי ההוראה לתלמידיהם ולבחון דרכים לקידום. ניתוח חומרי התלמידים ומעשה ההוראה מבוסס על מחקר (בחינוך ו/או בהוראת הדיסציפלינה). * הקהילה מנתחת את מעשה ההוראה ואת התפיסות שעומדות בבסיסו. * חברי הקהילה לומדים, מתכננים ומיישמים דרכי הוראה חדשות ועדכניות, ומגבשים עם הזמן תפיסה והבנה משותפות של הוראה מיטבית. * במפגשי הקהילה יש התייחסות לצורכי המורים כפי שהם עולים מהשטח. * קיימים מנגנוני תיעוד והפצה המוסכמים על משתתפי הקהילה.

ממד	מאפיין	פירוט המאפיין
		* הקהילה ממפה את צורכי הלמידה שלה ונעזרת במומחיות חיצונית (בתחום הדיסציפלינה ו/או בהתאם למטרות הקהילה) שעוזרת בהגדרת המטרות, באופן ההתנהלות, בפיתוח חומרים וכדומה.
	3. יחסי אמן ונורמות של שיתוף	* הקהילה נוהגת על פי כללי אתיקה של שיח משתף ומכבד בסביבה בטוחה ומוגנת. * בקהילה מתקיים שיתוף מתמיד בידע, בדרכים פורמליות ומובנות ובדרכים לא פורמליות. * הקהילה נותנת מקום ולגיטימציה להשקפות של מיעוט ושל יחידים בקבוצה. *
	4. דיאלוג רפלקטיבי, חקירה ובחינה עצמית	* בקהילה מתקיימת רפלקציה חוזרת ונשנית על ההוראה של המורים, הלמידה של התלמידים והקשר ביניהן. * בקהילה מתקיימים תהליכים מובנים של הפקת לקחים מהצלחות ומכישלונות.
סדירויות	5. תהליכים מובנים ומנגנונים סדירים	* עבודת הקהילה מונחית על ידי יעדים ברורים ומגובשים. * הקהילה מקיימת מפגשים קבועים, בתדירות המאפשרת למידה מקצועית אפקטיבית. * הקהילה פועלת לאורך זמן (לפחות שנתיים). * פגישות הקהילה מובנות, יש להן מטרות הידועות לכול, והנושאים שנידונים בהן נקבעים מראש (וזאת בצד גמישות, המאפשרת מענה לצרכים העולים מהשטח).
מפתחי ומנחי הקהילות	6. מאפייני מנחה הקהילות	* לפחות אחד ממנחי הקהילות הוא מורה בפועל. * מנחי הקהילות מחויבים לתהליכי הכשרה ופיתוח מקצועי המשפרים את יכולותיהם וידיעותיהם בנושאים שהם מובילים ובמיומנויות הנדרשות להובלת הקהילות. * קהילות המנחים מובלות על ידי גוף מקצועי מוסמך הנבחר בתיאום עם הגורם המקצועי במטה המשרד. * מנחי הקהילות משתתפים ו/או השתתפו בעבר בקהילה מקצועית לומדת.